

AGHAGH UNIVERSITY OF SCIENCE
AND TECHNOLOGY

Nazwa modułu:	Systemy informacji przestrzennej i GIS				
Rok akademicki:	2015/2016	Kod:	BOS-1-501-s	Punkty ECTS:	3
Wydział:	Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska				
Kierunek:	Ochrona Środowiska	Specjalność:	—		
Poziom studiów:	Studia I stopnia	Forma i tryb studiów:	Stacjonarne		
Język wykładowy:	Polski	Profil kształcenia:	Ogólnoakademicki (A)	Semestr:	5
Strona www:	—				
Osoba odpowiedzialna:	dr inż. Magiera Janusz (magiera@geol.agh.edu.pl)				
Osoby prowadzące:	dr inż. Magiera Janusz (magiera@geol.agh.edu.pl) dr inż. Stańczak Grażyna (gstanczak@geol.agh.edu.pl)				

Krótką charakterystyka modułu

Kurs zapoznaje słuchaczy z zagadnieniami systemów informacji przestrzennej oraz. Obejmuje także ćwiczenie praktycznych umiejętności w pozyskiwaniu, tworzeniu, analizowaniu i wykorzystaniu danych.

Opis efektów kształcenia dla modułu zajęć

Kod EKM	Student, który zaliczył moduł zajęć wie/umie/potrafi	Powiązania z EKK	Sposób weryfikacji efektów kształcenia (forma zaliczeń)
Wiedza			
M_W001	zna i rozumie istotę GIS: danych przestrzennych i atrybutowych, cel ich przetwarzania i analizowania; wie, jakie są programy komputerowe stosowane w GIS i zna źródła ich pozyskiwania; zna podstawowe formaty danych przestrzennych; zna kartograficzne odwzorowania i układy odniesienia; zna zasady działania systemów lokalizacji i nawigacji satelitarnej;	OS1A_W06, OS1A_W02, OS1A_W03	Kolokwium
M_W002	zna podstawowe narzędzia edycji, przetwarzania i analizowania danych przestrzennych (dyskretnych i ciągłych);	OS1A_W21, OS1A_W12	Kolokwium
Umiejętności			

M_U001	umie rozpoznać, definiować i konwertować podstawowe formaty danych przestrzennych; umie znaleźć publiczne zasoby danych - internetowe (WMS, WFS i in.) i „fizyczne” (np. BDO z CODGK, CBDG z PIG i in.), umie je pozyskać („ściągnąć”); umie wyszukiwać komercyjnych dostawców danych; umie utworzyć własne dane poprzez digitalizację; umie się nimi posłużyć; umie rozpoznawać oraz konwertować kartograficzne odwzorowania i układy odniesienia, umie definiować ich parametry;	OS1A_U01, OS1A_U05, OS1A_U09, OS1A_U10, OS1A_U02, OS1A_U04, OS1A_U03	Kolokwium
M_U002	umie dobrać i zastosować, odpowiednio do potrzeb, narzędzia edycji, przetwarzania i analizowania danych przestrzennych (dyskretnych i ciągłych); umie pozyskać i wykorzystać satelitarne dane lokalizacyjne (GPS) w GIS; umie przedstawić wyniki analizy danych przestrzennych w postaci raportu, prezentacji, map.	OS1A_U17, OS1A_U15	Projekt
Kompetencje społeczne			
M_K001	Ponieważ analiza przestrzenna (GIS) jest stosunkowo nową dziedziną, student rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się, w tym aktualizowania wiedzy z zakresu nauk o Ziemi i nauk matematyczno-przyrodniczych; poprzez wspólnie realizowane projekty nabiera odpowiedzialności za działanie zespołowe, potrafi określić ważność i kolejność wykonywanych zadań.	OS1A_K02, OS1A_K07, OS1A_K03, OS1A_K01	Projekt

Matryca efektów kształcenia w odniesieniu do form zajęć

Kod EKM	Student, który zaliczył moduł zajęć wie/umie/potrafi	Forma zajęć										
		Wykład	Ćwiczenia audytoryjne	Ćwiczenia laboratoryjne	Ćwiczenia projektowe	Konwersatorium	Zajęcia seminaryjne	Zajęcia praktyczne	Zajęcia terenowe	Zajęcia warsztatowe	Inne	E-learning
Wiedza												

M_W001	zna i rozumie istotę GIS: danych przestrzennych i atrybutowych, cel ich przetwarzania i analizowania; wie, jakie są programy komputerowe stosowane w GIS i zna źródła ich pozyskiwania; zna podstawowe formaty danych przestrzennych; zna kartograficzne odwzorowania i układy odniesienia; zna zasady działania systemów lokalizacji i nawigacji satelitarnej;	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M_W002	zna podstawowe narzędzia edycji, przetwarzania i analizowania danych przestrzennych (dyskretnych i ciągłych);	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Umiejętności												
M_U001	umie rozpoznać, definiować i konwertować podstawowe formaty danych przestrzennych; umie znaleźć publiczne zasoby danych - internetowe (WMS, WFS i in.) i „fizyczne” (np. BDO z CODGK, CBDG z PIG i in.), umie je pozyskać („ściągnąć”); umie wyszukać komercyjnych dostawców danych; umie utworzyć własne dane poprzez digitalizację; umie się nimi posłużyć; umie rozpoznawać oraz konwertować kartograficzne odwzorowania i układy odniesienia, umie definiować ich parametry;	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
M_U002	umie dobrać i zastosować, odpowiednio do potrzeb, narzędzia edycji, przetwarzania i analizowania danych przestrzennych (dyskretnych i ciągłych); umie pozyskać i wykorzystać satelitarne dane lokalizacyjne (GPS) w GIS; umie przedstawić wyniki analizy danych przestrzennych w postaci raportu, prezentacji, map.	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Kompetencje społeczne												

M_K001	Ponieważ analiza przestrzenna (GIS) jest stosunkowo nową dziedziną, student rozumie potrzebę ciągłego doksztalcania się, w tym aktualizowania wiedzy z zakresu nauk o Ziemi i nauk matematyczno-przyrodniczych; poprzez wspólnie realizowane projekty nabiera odpowiedzialności za działanie zespołowe, potrafi określić ważność i kolejność wykonywanych zadań.	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-

Treść modułu zajęć (program wykładów i pozostałych zajęć)

Wykład

Wykład

wykład (1 godz.)

1 Podstawy informacji przestrzennej; historia powstania i rozwoju, nowe trendy, elementy składowe; literatura;

2 Postaci danych: przestrzenne (raster, wektor: „spaghetti”, topologiczny, obiektowy) i nieprzestrzenne (bazy danych); dane dyskretne i ciągłe;

3 – 4 Pozyskiwanie danych: domena publiczna (serwery WMS, źródła branżowe); domena komercyjna; skanowanie, digitalizacja, bazy danych, teledetekcja;

5 Programy GIS – przegląd: ArcGIS, Q-GIS, Idrisi, Ilwis, MapInfo i inne;

6 – 7 Kartograficzne odwzorowania i układy odniesienia: rzeczywisty kształt i modele geodezyjne Ziemi („kartofel”, geoida, sfera, elipsoida); odwzorowania elipsoidy na płaszczyznę i na powierzchnie rozwijalne; geograficzne i geodezyjne układy współrzędnych – globalne i lokalne;

8 – 9 Pozycjonowanie satelitarne globalne (GPS, Galileo, GLONASS) i lokalne; zasady działania

i zastosowania praktyczne; format danych i zastosowanie w GIS;

10 – 11 Ciągłe dane przestrzenne – pozyskiwanie, przetwarzanie, analiza, wizualizacja; TIN i GRID; cyfrowy model terenu;

12 Przetwarzanie danych przestrzennych (reklasyfikacja, normalizacja, binaryzacja); operatory Boole’a; analiza dyskryminacyjna;

13 – 14 Analiza przestrzenna: DBQuery, algebra przestrzenna, operatory odległości (euklidesowe i nieeuklidesowe), operatory kontekstu (filtry, struktury, tekstury, widoczność i widzialność);

15 Modelowanie: analiza wieloczynnikowa; narzędzia Bayes’a; analiza zmian czasowych; analiza trendów zmian. Podstawy informacji przestrzennej; historia powstania i rozwoju, nowe trendy, elementy składowe; literatura;

Ćwiczenia laboratoryjne

Ćwiczenia laboratoryjne

ćwiczenie (2 godz.):

1 Programy GIS: IDRISI, Quantum GIS – podstawy użycia

2 Mapy: rastrowe, wektorowe; baza danych – wyświetlanie, parametry, atrybuty; nakładanie; proste przetwarzanie (program: IDRISI, Q-GIS);

- 3 i 4 Podstawowe procedury przetwarzania i analizy map rastrowych: reklasyfikacja, normalizacja, binaryzacja; DBQuery, algebra map, operatory odległości i kontekstu, operatory Boole'a (program: IDRISI, Q-GIS);
- 5 Pozyskiwanie danych przestrzennych: serwer sdi.geoportal.gov.pl; BDO (Baza Danych Ogólnogeograficznych); import i eksport danych; zmiana formatów (program: IDRISI, Q-GIS);
- 6 i 7 Digitalizacja i edycja bazy danych (program: Carta Linx, IDRISI, Q-GIS);
- 8 Układy odniesień kartograficznych: definiowanie i konwersja (program: IDRISI, Q-GIS);
- 9 Projekt analityczny 1: odległości nieeuklidesowe (Pathway; program: IDRISI);
- 10 i 11 Projekt analityczny 2: analiza dyskryminacyjna lub wieloczynnikowa (MCE; program: IDRISI);
- 12 i 13 Dane ciągłe: CMT (cyfrowy model terenu); dane geochemiczne - format: dane tekstowe ASCII, TIN, interpolacja i GRID, modele: punktowy, izoliniowy, 3D („siatkowy”, rastrowy); konstrukcja przekrojów; obliczenia powierzchni i objętości (program SURFER);
- 14 Projekt analityczny 3: analiza widoczności (Viewshed; program: IDRISI);
- 15 Kolokwium praktyczne (projekt analityczny).

Sposób obliczania oceny końcowej

Podstawy zaliczenia:

1. Obecność na ćwiczeniach jest obowiązkowa; ćwiczenia opuszczone należy uzupełnić w sposób uzgodniony z prowadzącym; obecność na wykładach nie jest obowiązkowa.
 2. Wykonanie i zaliczenie (na ocenę co najmniej 3,0) każdego projektu, kolokwium praktycznego i kolokwium z treści wykładów.
 3. Dopuszczalne jest jednokrotne poprawkowe zaliczenie projektów i kolokwiów. Ocena końcowa projektu czy kolokwium jest w takim przypadku średnią ocen uzyskanych w kolejnych terminach.
$$\text{Ocena końcowa} = \text{ocena ćwiczeń} \cdot \text{waga } 0,48 + \text{ocena kolokwium z wykładów} \cdot \text{waga } 0,52$$
$$\text{ocena ćwiczeń} = \text{ocena projektu 1} \cdot \text{waga } 0,1 + \text{ocena projektu 2} \cdot \text{waga } 0,1 + \text{ocena kolokwium praktycznego} \cdot \text{waga } 0,8$$
- W przypadku liczby projektów różnej od podanej wyżej ich wagi wynoszą też 0,1, a waga kolokwium praktycznego ulega zmianie tak, aby suma wag ocen w zaliczeniu ćwiczeń pozostała równa 1,0.

Wymagania wstępne i dodatkowe

Dobra znajomość zasad i umiejętność pracy z komputerem w środowisku Windows; umiejętność pracy z edytorami tekstu i arkuszami kalkulacyjnymi.

Zalecana literatura i pomoce naukowe

- LONGLEY Paul A. [et al.] - GIS: teoria i praktyka (red. nauk. Artur Magnuszewski); Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- WIDACKI Wojciech, KOZAK Jacek - Wprowadzenie do systemów informacji geograficznej, cz. 1 i 2. Wyd. Text, 1997.
- KRAAK Jan, ORMELING Menno-, Ferjan - Kartografia; wizualizacja danych przestrzennych. Wyd. Nauk. PWN, 1998.
- LITWIN Leszek, MYRDA Grzegorz - Systemy Informacji Geograficznej - Zarządzanie danymi przestrzennymi w GIS, SIP, SIT, LIS. Wyd. Helion, 2005.
- MAGNUSZEWSKI Artur - GIS w geografii fizycznej. Wyd. Nauk. PWN, 1999.
- MYRDA Grzegorz - GIS czyli mapa w komputerze. Wyd. Helion, 1997.
- URBAŃSKI Jacek - Zrozumieć GIS. Analiza informacji przestrzennej. Wyd. Nauk. PWN, 1997.
- GAŹDZICKI Jerzy - Systemy informacji przestrzennej. Wyd. PPWK, 1990.

Publikacje naukowe osób prowadzących zajęcia związane z tematyką modułu

Nie podano dodatkowych publikacji

Informacje dodatkowe

Celem zajęć jest wyjaśnienie istoty oraz praktyczne opanowanie komputerowych metod zbierania, przetwarzania i analizowania przestrzennych danych środowiskowych i in., oraz prezentacji wyników. Słuchacze zapoznają się

z programami: GIS, do przetwarzania danych pomiarowych GPS oraz do interpolacji danych punktowych.

Przy coraz lepszej dostępności cyfrowych map i baz danych oraz coraz lepszej ich jakości i szczegółowości, zastosowanie technik GIS w różnych dziedzinach nauk o Ziemi, w tym w ochronie środowiska, staje się standardem. Ułatwiają to dodatkowo bardzo już obecnie zaawansowane programy GIS, dostępne bezpłatnie na licencji publicznej GNU-GPL (np. QGIS, Grass, Ilwis) lub za niewielką opłatą (np. Idrisi). Zbieranie, a następnie kwerenda danych oraz ich przetwarzanie, analiza i modelowanie staje się dzięki temu szybkie i efektywne.

Nakład pracy studenta (bilans punktów ECTS)

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	15 godz
Udział w ćwiczeniach laboratoryjnych	30 godz
Przygotowanie do zajęć	33 godz
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	78 godz
Punkty ECTS za moduł	3 ECTS